

Dr hab. Wiesław Lizak

Warszawa, 10 lutego 2020 r.

Katedra Studiów Regionalnych i Globalnych

Wydział Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych

Uniwersytet Warszawski

Recenzja

dorobku naukowego, działalności dydaktycznej i organizatorskiej

**dr Pauliny Codogni przygotowana w związku z wnioskiem o nadanie stopnia doktora
habilitowanego w dyscyplinie nauki o polityce,**

w dziedzinie nauk społecznych,

w oparciu o publikację pt.

**Walka bez przemocy. Na przykładzie oporu Palestyńczyków z Zachodniego Brzegu
Jordanu wobec polityki Izraela (Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk,
Warszawa 2019, s. 419)**

Pani dr Paulina Magdalena Codogni jest adiunktem w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk, z którym związana jest od 2004 r. do chwili obecnej. Przez kilkanaście lat – od października 2003 r. do początku 2017 r. – jako pracownik naukowy i wykładowca akademicki związana była także z warszawskim Collegium Civitas, gdzie również zatrudniona była na stanowisku adiunkta, pełniąc jednocześnie w latach 2011-2017 funkcję prorektora ds. współpracy zagranicznej. Studia magisterskie ukończyła w 2002 r. w Szkole Głównej Handlowej na dwóch kierunkach: Międzynarodowe Stosunki Gospodarcze i Polityczne oraz Finanse i Bankowość. W latach 2013-2014 ukończyła także podyplomowe studia menedżerskie. Rozprawę doktorską przygotowała i obroniła w roku 2010 na temat „Wybory czerwcowe 1989 roku – u progu przemiany ustrojowej” w Instytucie Studiów Politycznych PAN. Została ona przygotowana pod kierunkiem prof. dra hab. Jana Kofmana.

1. Ocena aktywności naukowej

Dorobek naukowy pani dr Pauliny Codogni obejmuje badania, które wpisują się w ramy nauk o polityce, chociaż ich autorka podkreśla, że wykorzystuje także dorobek innych nauk w swoich analizach. Biorąc pod uwagę charakter zainteresowań naukowych pani Codogni wydaje się to w pełni uzasadnione (zwłaszcza dorobek historii czy nauk socjologicznych jest pomocny w procesie poznania naukowego zjawisk i procesów będących w polu zainteresowań habilitantki).

Dorobek p. dr Codogni koncentruje się w trzech obszarach badawczych, o czym świadczą przedstawione do oceny publikacje. Po pierwsze, wiele miejsca w tym dorobku zajmują kwestie związane ze współczesną historią Polski i przemian społeczno-politycznych w Polsce, zachodzących zwłaszcza na etapie transformacji systemowej przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX wieku. Te zainteresowania dominowały na pierwszym etapie rozwoju naukowej habilitantki, czego dowodem jest przygotowanie rozprawy doktorskiej poświęconej wyborom w 1989 r., niemniej i w późniejszym okresie (po doktoracie) ta tematyka pojawiała się jako ważna przestrzeń naukowej analizy. Dowodzi tego publikacja szeregu artykułów wpisujących się w tę tematykę, a także aktywność konferencyjna czy popularno-naukowa. Z tymi zagadnieniami wiążą się również zainteresowania pani Codogni procesami zmian politycznych w innych państwach regionu Europy Środkowej i Wschodniej (państwa powstałe w wyniku rozpadu Jugosławii czy Ukraina) – chociaż w tym przypadku większość publikacji wpisujących się w ten nurt powstała na wcześniejszym etapie rozwoju naukowego autorki.

Za drugi obszar badań, coraz bardziej istotny na obecnym etapie rozwoju habilitantki, należy uznać zainteresowanie problematyką walki bez przemocy. Autorka zajęła się tym tematem zarówno od strony teoretycznej, próbując przybliżyć polskiemu czytelnikowi dorobek światowej nauki na ten temat i poszerzyć go o własne przemyślenia, jak również przygotowała kilka publikacji, w których analizuje konkretne przypadki ruchów społecznych swoją aktywnością wpisujących się w paradygmat walki bez przemocy. W tym obszarze badań mieści się przede wszystkim przedstawiona do oceny publikacja stanowiąca podstawę dla procedury habilitacyjnej. Kwestia oporu Palestyńczyków nie jest jedynym tematem, który w tym kontekście jest poruszany, niemniej, biorąc pod uwagę inne publikacje zaprezentowane przez habilitantkę, można wysnuć wniosek, że problem walki Palestyńczyków o prawa podmiotowe i relacje palestyńsko-izraelskie w tym kontekście analizowane stają się kolejnym, trzecim

obszarem zainteresowań pani Codogni. W ten nurt badań wpisuje się bowiem także monografia opublikowana w 2016 roku pt. „Architektura oddzielenia. Polityka władz Izraela wobec Palestyńczyków mieszkających na Zachodnim Brzegu Jordanu w pierwszych dekadach XXI wieku” (Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 2016). Oczywiście powyższe wyróżnienie obszarów tematycznych na trzy grupy ma czysto umowny charakter, tematyka poszczególnych publikacji mieści się bowiem w obszarach często przekraczających te granice (jak choćby rozprawa habilitacyjna).

2. Ocena rozprawy habilitacyjnej

Temat rozprawy habilitacyjnej pani dr Pauliny Codogni jest bardzo ważny poznawczo, a jego wybór stworzył szansę na prezentację oryginalnych rozważań naukowych i przedstawienie każdemu czytelnikowi zainteresowanemu tematyką relacji izraelsko-palestyńskich (czy szerzej izraelsko-arabskich) interesującej pozycji uzupełniającej stan wiedzy w tym zakresie. Zwłaszcza w polskiej literaturze naukowej znajomość zagadnień analizowanych w tej publikacji jest raczej marginalna, a większość autorów zajmujących się tą problematyką (niezależnie czy chodzi o literaturę z zakresu nauk o polityce, nauk o bezpieczeństwie, czy też historii) koncentruje się na zagadnieniach związanych z konfrontacją stron konfliktu rozumianą raczej w kategoriach gry interesów, walki zbrojnej czy dyplomatycznych działań zmierzających do uregulowania spornych kwestii w stosunkach obu narodów zamieszkujących terytorium mandatowej Palestyny (w granicach z lat 1922-1948). Muszę przyznać, że z perspektywy politologa zajmującego się kwestiami stosunków międzynarodowych na Bliskim Wschodzie również i dla mnie perspektywa badawcza zaprezentowana przez panią Codogni okazała się otwarciem nowej ścieżki poznawczej.

Kwestia relacji izraelsko-palestyńskich jest przedmiotem zainteresowania wielu badaczy od bardzo dawna. Narodziny nacjonalizmów żydowskiego (syjonizmu) i arabskiego w drugiej połowie XIX wieku, a następnie upadek Imperium Osmańskiego i ukształtowanie się nowej mapy politycznej na Bliskim Wschodzie w połączeniu z procesami podporządkowania tamtejszych obszarów europejskim mocarstwom kolonialnych (Wielka Brytania i Francja) i zmianami demograficznymi na obszarze mandatu palestyńskiego (imigracja Żydów) zapoczątkowały długotrwały konflikt pomiędzy dwoma narodami, traktującymi tę ziemię jako swoją ojczyznę. Jak autorka wskazuje w swojej rozprawie, już w latach dwudziestych ubiegłego

stulecia ujawniły się sprzeczności wskazujące na ich nieprzewidywalny charakter, a pogłębianych przez imperialną politykę mocarstwa mandatowego. Powstanie Izraela w 1948 r. rozpoczęło serię militarnych konfrontacji pomiędzy państwem żydowskim a światem arabskim, których głównym celem było ukształtowanie mapy politycznej na terytorium Palestyny w sposób zapewniający maksymalizację realizacji interesów stron konfliktu. Wojna o niepodległość Izraela miała w tym kontekście o tyle istotne znaczenie, że całkowity sprzeciw państw arabskich wobec perspektywy powstania państwa żydowskiego paradoksalnie uniemożliwił proklamację arabskiej Palestyny. Konsekwencje tej sytuacji przez kolejne lata wpływały na lokalny, regionalny (Bliski Wschód) oraz globalny (rywalizacja zimnowojenna i jej wpływ na region) wymiar stosunków międzynarodowych. Palestyńczycy, stając się zakładnikami interesów pozostałych państw arabskich (zwłaszcza Jordanii i Egiptu, które zajęły część terytoriów palestyńskich), stali się jednocześnie przedmiotem rozgrywek politycznych, a próba ich upodmiotowienia, co widoczne było zwłaszcza po wojnie sześciodniowej i zajęciu przez Izrael Zachodniego Brzegu Jordanu, Okręgu Gazy i Wschodniej Jerozolimy, oznaczała w praktyce odwołanie się do przemocy w formie działań terrorystycznych, co delegitymizowało ich wysiłki w oczach światowej opinii publicznej. Niemniej z czasem problem palestyński stał się odrębną kwestią w relacjach międzynarodowych i przestał być postrzegany przez pryzmat szerszych relacji Izrael-świat arabski. Gdy więc po zakończeniu zimnej wojny przemiany w globalnym i regionalnym systemie międzynarodowym umożliwiły zapoczątkowanie bliskowschodniego procesu pokojowego, kwestia statusu Palestyńczyków stała się jedną z najważniejszych kwestii do rozwiązania. Niestety trwające w latach dziewięćdziesiątych XX w. negocjacje pokojowe nie przyniosły ostatecznych rozstrzygnięć, a decyzja o utworzeniu Autonomii Palestyńskiej nie zaspokaja oczekiwań Palestyńczyków jeśli chodzi o posiadanie własnej państwowości. Stwierdzenie to pozostaje prawdziwe niezależnie od faktu, iż od 4 stycznia 2013 r. liderzy palestyńscy oficjalnie używają w relacjach zewnętrznych terminu Państwo Palestyny, brak uznania tego faktu przez Izrael i Stany Zjednoczone ogranicza bowiem w istocie możliwość funkcjonowania suwerennej państwowości palestyńskiej na ogólnie przyjętych zasadach prawnomiędzynarodowych.

Ta próba syntetycznego (oczywiście zbyt syntetycznego by zaprezentować złożoność problemu w jego wszystkich wymiarach) przedstawienia „problemu” palestyńskiego ma na celu pokazanie, jak ważny to problem dla współczesnych stosunków międzynarodowych. Przez cały okres stu minionych lat kwestia ta stanowiła punkt zapalny na mapie świata, a kolejne

odsłony kryzysu w stosunkach izraelsko-arabskich i izraelsko-palestyńskich swoimi konsekwencjami wykraczały poza lokalny kontekst. Analiza tego kryzysu, lepsze zrozumienie jego różnorodnych aspektów, niuansów, kontekstu ma kluczowe znaczenie dla zrozumienia współczesnej sytuacji geopolitycznej na Bliskim Wschodzie. W tym znaczeniu warto poświęcać temu kryzysowi kolejne analizy, zwłaszcza jeśli w ich ramach podejmowane są próby spojrzenia z innej perspektywy badawczej na omawiane kwestie. Publikacja pani Codogni jest taką próbą wyjścia poza dotychczasowe perspektywy badawcze i wskazania na nowe obszary niezbędne dla zrozumienia dynamiki konfliktu.

Nie zmienia tego fakt, iż po załamaniu procesu pokojowego w relacjach izraelsko-palestyńskich tematyka związana z tą kwestią została jakby zmarginalizowana. Wydaje się, że wynikało to nie tyle ze spadku znaczenia „problemu” palestyńskiego dla regionalnego systemu międzynarodowego, co raczej ze zmiany w hierarchii postrzegania wyzwań i zagrożeń dla stabilizacji regionu w sytuacji ujawnienia kolejnych płaszczyzn sprzeczności, antagonizmów, potrzeb i interesów podmiotów państwowych i pozapaństwowych w regionie. Prowadziło to do dominacji w budowanych przez media przekazach, ale także w publikacjach badaczy i analityków, tematów związanych z przekształceniami politycznymi, społecznymi, gospodarczymi w świecie arabskim, wynikających z konsekwencji interwencji Stanów Zjednoczonych i ich sojuszników w Iraku, czy też zmian zainicjowanych przez wydarzenia tzw. arabskiej wiosny. Na to nakładały się także procesy związane z redefinicją pozycji i ról międzynarodowych Iranu czy Turcji w regionie.

Wszystko to sprawiło, że tematyka relacji izraelsko-palestyńskich, kwestia powstania państwa palestyńskiego, problem barier uniemożliwiających kompromis w stosunkach wzajemnych (jak podział zasobów wody, kwestia uchodźców palestyńskich, kontynuacja osadnictwa żydowskiego) zeszyły jakby na dalszy plan w postrzeganiu Bliskiego Wschodu. Taka perspektywa jest jednak nieuzasadniona. Głęboko zakorzenione w świadomości społecznej wzajemne negatywne wizerunki wśród Palestyńczyków i Izraelczyków jeszcze przez szereg lat będą ograniczać zdolność stron do przełamania impasu. A – wydaje się – że bez tego przełamania w dłuższej perspektywie problem statusu Palestyny i Palestyńczyków będzie uniemożliwiał normalizację relacji pomiędzy głównymi aktorami regionalnymi (i pozaregionalnymi) na Bliskim Wschodzie. Problem palestyński ciągle znajduje się w centrum węzła sprzeczności, który będzie determinował przyszłość regionu, w tym także Izraela. Ten dosyć długi wywód ma – w moim przekonaniu – pokazać wagę i znaczenie analiz pogłębiających naszą znajomość procesów zachodzących na Bliskim Wschodzie i tym samym

przydatność przedstawionej do oceny publikacji, tym bardziej, że pozwala ona spojrzeć na ten konflikt z nieco odmiennej perspektywy badawczej.

Przedstawiona do oceny publikacja składa się z wprowadzenia, czterech rozdziałów, zakończenia, bibliografii, indeksu osób oraz anglojęzycznego streszczenia. Biorąc pod uwagę treść pracy, zapewne z korzyścią dla czytelnika byłoby załączenie map ilustrujących omawiane zjawiska i procesy – przedstawione w książce fakty zostałyby szybciej przez czytelnika przyswojone, gdyby mógł od razu zapoznać się z przebiegiem budowanego przez Izrael muru i usytuowaniem przywoływanych w tekście miejscowości. Szkoda, że tak się nie stało, niemniej nie jest to oczywiście wielki mankament w dobie powszechnego dostępu do Internetu.

Pierwszy rozdział publikacji stanowi teoretyczne wprowadzenie w tematykę walki bez przemocy (czy oporu – autorka zamiennie używa tych dwóch terminów). Przede wszystkim pojawiają się w tej części pracy definicje (autorka dosyć szeroko i precyzyjnie stara się odtworzyć dyskurs naukowy, w ramach których pojęcie to bywa definiowane i rekonstruowane, by przyjąć pewne rozwiązania służące realizacji jej celów naukowych), zaprezentowane zostały istniejące klasyfikacje metod walki bez przemocy, cele i przyczyny podejmowania takich działań oraz strategiczne ich uwarunkowania. Rozdział ten spełnia przypisaną mu rolę – pozwala na uporządkowanie siatki pojęciowej, wyznaczenie jednoznacznej granicy pomiędzy walką bez przemocy a innymi rodzajami działań wykorzystujących odmienne środki (co określa z kolei zakres treściowy podejmowanej analizy w kolejnych częściach pracy), pozwala także czytelnikowi na zapoznanie się w ogólnych zarysach z historią pojęcia i historią badań wpisujących się w ten nurt analiz (okazuje się, że od niedawna podejmowanych w dyskursie naukowym).

Kolejne trzy rozdziały dotyczą już konkretnych zjawisk i procesów wpisujących się w te formy palestyńskiego oporu przeciwko izraelskiej okupacji, które interesują autorkę. Wymiar geograficzny analizy został ograniczony do terytorium Zachodniego Brzegu Jordanu (co podkreślono w tytule), a więc obszaru, który przed wojną sześciodniową był administrowany przez Jordanię (bez Wschodniej Jerozolimy). Jednocześnie autorka wyznaczyła zakres czasowy, który jest przedmiotem jej zainteresowania – *de facto* badaniami objęła przede wszystkim okres po załamaniu się procesu pokojowego w relacjach izraelsko-palestyńskich (a więc dwie dekady XXI stulecia). Jednak pomimo tak zakreślonych granic czasowych i przestrzennych autorka w drugim rozdziale wyszła poza te ograniczenia i przeanalizowała wcześniejsze przejawy oporu wobec kolonizacji żydowskiej w Palestynie i przeciwko działaniom państwa Izrael. Takie rozwiązanie z perspektywy czytelnika wydaje się w pełni

słusznym rozwiązaniem. Dzięki temu analizowane zjawiska i procesy zostały ukazane w perspektywie historycznej, a fragmenty dotyczące roli pierwszej intifady (przełom lat 80. i 90. XX wieku) są jednymi z ciekawszych w tej książce.

Dwa kolejne rozdziały stanowią główną część rozważań habilitantki. Zaprezentowała tam analizy dotyczące form, skali i znaczenia poszczególnych działań wpisujących się w pojęcie walki bez przemocy. Omówione zostały przesłanki prowadzące do decyzji lokalnych społeczności palestyńskich o podjęciu działań „protestacyjnych”. Autorka podkreśla, że to przede wszystkim decyzje strony izraelskiej o budowie muru odgradzającego terytorium Izraela od terytoriów zamieszkałych przez Palestyńczyków, decyzje wytyczające przebieg tego muru w sposób rozgraniczający obszary wioski i pól uprawnych ze szkodą dla lokalnej populacji oraz ekspansja osadników żydowskich na Zachodnim Brzegu Jordanu, bardzo często wspierana przez izraelskie siły bezpieczeństwa, stały się bezpośrednimi przyczynami podejmowania różnych form oporu przez Palestyńczyków. Wszystkie te działania postrzegane są jako niesprawiedliwe, a więc niejako legitymizują one opór mający zademonstrować niezgodę na takie działania. W obu rozdziałach (trzecim i czwartym) zostały przedstawione różnorodne formy oporu podejmowane najczęściej przez lokalnych działaczy (protesty, manifestacje, działania informacyjne i propagandowe, bojkot, nagłaśnianie pewnych kwestii mające delegitymizować działania strony izraelskiej, strajki głodowe itp.). Najwięcej miejsca poświęcono omówieniu protestów w dwu wioskach, które poprzez długotrwały i systematyczny wysiłek były w stanie zainteresować swoimi działaniami światową opinię publiczną – chodzi o wsie Bilin i Nabi Saleh, niemniej i inne przejawy aktywności palestyńskiej zostały uwzględnione w analizie. Sporo miejsca w tekście poświęcono także prezentacji aktywności różnorodnych podmiotów wspierających działania palestyńskie, zarówno z Izraela, jak i z innych państw.

Intersujące są te fragmenty pracy, w których autorka podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie o przyczyny niepowodzenia wysiłków palestyńskich. Wśród elementów determinujących te niepowodzenia wymienia przede wszystkim brak koordynacji wysiłków lokalnych przywódców (komitetów zarządzających), rozczłonkowanie terytorialne Autonomii Palestyńskiej utrudniające koordynację działań, brak wsparcia ze strony władz Autonomii Palestyńskiej, bezwzględność sił bezpieczeństwa Izraela w realizacji działań pacyfikacyjnych. Głównym czynnikiem, który niejako ma wymiar strukturalny w mechanizmach oporu bez przemocy, jest sytuacja, w której władze państwa-okupanta nie są w żaden sposób zależne (ani w wymiarze politycznym, ani w wymiarze gospodarczym) od protestujących, co skazuje ich

wysiłek na niepowodzenie. Za mało jest także odzew międzynarodowy zaistniałej sytuacji, by mogło to mieć wpływ na zachowania władz okupacyjnych

Akceptując ustalenia autorki i wysoko oceniając jej wysiłek badawczy, pragnę jednak wskazać na kilka kwestii polemicznych wobec stwierdzeń zawartych w publikacji.

Po pierwsze, wydaje się, że autorka za mało miejsca poświęca jednak kontekstowi politycznemu, w jakim opisywane zdarzenia mają miejsce. Chodzi o to, że analizowane formy walki bez przemocy zwykle stanowią reakcję na konkretne procesy i zjawiska ze sfery politycznej. Uwaga ta dotyczy zwłaszcza rozważań odnoszących się do przeszłości. Np. analizując wydarzenia sprzed powstania Izraela trzeba pamiętać, że wojna w 1948 r. wybuchła w wyniku sprzeciwu strony arabskiej na powstanie państwa żydowskiego. Niezależnie od tego jak negatywnie oceniamy jej konsekwencje, to właśnie wtedy była szansa na powstanie dwóch państw, o co do dzisiaj walczą Palestyńczycy (rez. ZO NZ nr 181).

Po drugie, moje wątpliwości budzi prezentowana teza, że pierwsza intifada zakończyła się niepowodzeniem. Była ona przecież jedną z przesłanek, które umożliwiły rozpoczęcia dialogu pokojowego izraelsko-arabskiego i izraelsko-palestyńskiego. To, że nie przyniósł on spodziewanych rezultatów, wiemy dzisiaj. Wtedy wiązano z tym procesem ogromne nadzieje, także Palestyńczycy oczekiwali wówczas spełnienia swoich politycznych aspiracji, a w Izraelu w 1992 r. wybory wygrała Partia Pracy pod hasłami przyspieszenia negocjacji pokojowych (większość Izraelczyków poparła wówczas politykę kompromisu ze światem arabskim). Warto przypomnieć, że także partia Likud ostatecznie zaakceptowała wówczas ideę powstania niepodległego państwa palestyńskiego. Z perspektywy dzisiejszej należy i trzeba zapytać: „co poszło nie tak”, by zrozumieć cały kontekst dzisiejszej sytuacji w relacjach izraelsko-palestyńskich, natomiast wydaje się, że wtedy nadzieje na kompromis były na tyle duże, że dalsza walka w ramach pierwszej intifady mogła stać się barierą dla negocjacji (jeszcze raz podkreślam – musimy na to spojrzeć z tamtej perspektywy). Poza tym doceniłbym fakt istnienia Autonomii Palestyńskiej. Jej powstanie zmieniło sytuację polityczną Palestyńczyków. To, że dzisiaj palestyńskie władze narodowe używają oficjalnie nazwy Państwo Palestyna jest – pewnie niezadowolającym – ale jednak krokiem naprzód w walce tego narodu o samostanowienie. Oczywiście autorka poświęciła swoją publikację nieco innej kwestii niż prawnomiędzynarodowe analizy statusu Palestyny, niemniej ma to związek z jej analizą zawartą w publikacji (np. kwestia możliwości wniesienia kwestii naruszeń prawa międzynarodowego przez Izrael na tzw. terytoriach okupowanych do Międzynarodowego Trybunału Karnego).

Oczywiście są to przykładowe kwestie, które – moim zdaniem – mogłyby zostać nieco inaczej oświetlone przez autorkę rozprawy, nie zmienia to jednak mojej w pełni pozytywnej opinii wobec przedstawionego osiągnięcia naukowego.

Pod względem metodologicznym praca także nie budzi kontrowersji. Zadeklarowane podejście interdyscyplinarne, ale z naciskiem na analizę politologiczną, wydaje się właściwym rozwiązaniem przy tak określonym temacie i celu badań. Autorka wykorzystwała obszerną literaturę z zakresu tematu (bibliografia obejmuje 39 stron testu), głównie anglojęzyczną, co jest zrozumiałe w kontekście koncentracji badań z zakresu, który ją interesuje, w świecie anglosaskim. Bardzo obszerny jest wykaz wykorzystanych materiałów dokumentacyjnych i dziennikarskich, a nawet filmowych – wynika to ze specyfiki tematu, Analiza form i skali zjawiska walki bez przemocy w konkretnej sytuacji społecznej i politycznej powinna opierać się na materiałach źródłowych dokumentujących te zjawiska i procesy. Dużą zaletą rozprawy jest fakt, iż pani dr Codogni przeprowadziła ponad 20 rozmów-wywiadów z osobami zaangażowanymi w opisywane i analizowane wydarzenia (metoda empiryczna, metoda antropologiczna). Wzbogaciło to na pewno warstwę faktograficzną książki i uwiarygodniło przekaz, chociaż na pewno wprowadziło też pewien element subiektywizmu do przekazywanych treści. Autorka na pewno zdaje sobie sprawę z faktu, że opis zachowań jednej ze stron konfliktu, który rozbudza ogromne emocje społeczne, grozi zaburzeniem obiektywizmu przekazu. Wydaje się jednak, że pomimo dominacji w narracji punktu widzenia strony palestyńskiej, habilitantce udało zachować względną równowagę.

Przedstawiona do oceny praca została także dobrze przygotowana pod względem językowym. Dzięki wprowadzeniu w rozdziale pierwszym odpowiednich informacji o charakterze teoretycznym i właściwej siatki pojęciowej udało się zachować precyzyjną i zrozumiałą (nie tylko dla fachowca) narrację. Autorka stara się zachować również dystans wobec opisywanej rzeczywistości, chociaż wydaje się, że niekiedy ten dystans ulega skróceniu, nie na tyle jednak, by zagrozić obiektywizmowi przekazu. Na uwagę zasługuje także strona redakcyjna książki – trudno znaleźć jakieś potknięcia czy błędy stylistyczne.

Tak więc, podsumowując, mogę stwierdzić, że przedstawioną dysertację należy uznać za osiągnięcie naukowe, stanowiące dorobek pozwalający autorce o ubieganie się o stopień naukowy.

3. Ocena pozostałych elementów dorobku Habilitantki

Pani dr Paulina Codogni przedstawiła do oceny dorobek, na który składają się – oprócz rozprawy habilitacyjnej – dwie monografie, 7 artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych oraz 12 rozdziałów, które znalazły się w pracach zbiorowych (po uzyskaniu stopnia doktora). Wśród nich znalazły się publikacje w językach angielskim, niemieckim, francuskim, a nawet chińskim. Publikacje te ukazywały się w bardzo różnych czasopismach, najczęściej o zasięgu krajowym („Pamięć i Sprawiedliwość”, „Sprawy Międzynarodowe”, „Civitas. Studia z Filozofii Polityki”, „New Eastern Europe”). Jeden artykuł został przyjęty do publikacji w „Revue d'études comparatives Est-Ouest”, które znajduje się w bazie JCR. Publikacje zbiorowe z udziałem Habilitantki ukazywały się głównie w polskich wydawnictwach naukowych, ale także niemieckich, węgierskich i chińskich. Są to opracowania potwierdzające wiedzę i umiejętności badawcze autorki, charakteryzujące się odpowiednim poziomem kultury metodologicznej.

Liczba cytowań dla habilitantki według Google Scholar wynosi 63; indeks h wynosi 3, co należy uznać za dobry wynik.

Habilitantka nie była kierownikiem projektu badawczego, była natomiast wykonawcą w trzech międzynarodowych projektach, m.in. w College d'Europe pod kierunkiem prof. Georges Minka i prof. Pawła Kowala. Uzyskała także dwie nagrody naukowe: stypendium International Centre on Nonviolent Conflict w Waszyngtonie oraz nagrodę za prace doktorską przyznaną przez Instytut Pamięci Narodowej i Instytut Historii PAN (Nagroda im. Władysława Pobóg-Malinowskiego). Odbyła staże badawcze na Uniwersytecie w Betlejem i w Uniwersytecie St. Andrews w Wielkiej Brytanii.

Habilitantka uczestniczyła po doktoracie w 17 konferencjach naukowych, wygłaszając referaty, z tego 8 konferencji miało wymiar międzynarodowy. Wśród organizatorów tych konferencji można wymienić m.in. Collegium Civitas, Eberhard Karls Universität w Tybindze, British Association for Slavonic and East European Studies, Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies, czy też Institute of Contemporary History at the Academy of Science of the Czech Republic. Była również członkiem komitetu organizacyjnego konferencji międzynarodowej Collegium Civitas oraz International Studies Association. Aktywność konferencyjną pani dr Codogni należy ocenić bardzo pozytywnie.

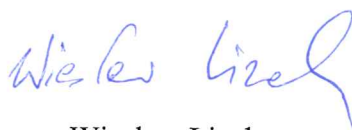
Pani dr Paulina Codogni ma także duży dorobek dydaktyczny. W wykazie prowadzonych przez nią zajęć znalazło się 10 przedmiotów, z których część prowadziła w języku angielskim, m.in. Stosunki międzynarodowe w regionie Bliskiego Wschodu (po polsku

i po angielsku), Kryzysy i konflikty międzynarodowe po 1945 roku, Położenie strategiczne Polski, Konflikty i kryzysy międzynarodowe po 1945 r., czy też przedmioty związane z jej zainteresowaniami walką bez przemocy. Prowadziła również seminaria licencjackie i magisterskie. Jako profesor wizytujący prowadziła wykłady w Stanach Zjednoczonych, Turcji na Węgrzech. Brała udział w wielu inicjatywach upowszechniających wiedzę – konferencjach popularno-naukowych, wykładach, warsztatach, uczestniczyła w upowszechnianiu wiedzy poprzez media (radio, telewizja, portale internetowe).

W wymiarze organizacyjnym warto podkreślić jej ponad 5-letnią pracę na stanowisku prorektora ds. współpracy zagranicznej w Collegium Civitas.

Konkluzja

Biorąc pod uwagę powyższe pozytywne oceny, zarówno w odniesieniu do rozprawy habilitacyjnej, jak i całości dorobku naukowego oraz aktywności dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej stwierdzam, że pani doktor Patrycja Codogni spełnia wymogi stawiane kandydatowi do stopnia naukowego doktora habilitowanego określone w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki i w związku z tym wnioskuję o dopuszczenie jej do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

Wiesław Lizak

